

Governance Code Veiligheid in de Bouw wil veiligheidsbewustzijn vergroten

Eenheid in regels en instructies, kennisdeling en opleiding. Via deze kernwaarden wil de Governance Code Veiligheid in de Bouw (GCVB) het veiligheidsbewustzijn in alle fases van de bouw vergroten.

GCVB is in 2014 opgericht en ondertekend door een aantal toonaangevende opdrachtgevers en opdrachtnemers op het gebied van bouw, utiliteit, infrastructuur en installatietechniek. Inmiddels hebben meer dan elfhonderd bedrijven het document onderschreven, waaronder alle grote bouwondernemingen in ons land. Ondertekenaars en onderschrijvers stemmen in met de kernwaarden en dragen deze zelf ook actief uit, zowel binnen als buiten hun onderneming.

“Er zijn al veel veiligheidswetten, regels en sectorafspraken voor de bouw. Denk aan de Arbowetgeving en VCA. GCVB is daarop een aanvulling,” zegt Rob Marijnissen. Hij is namens zijn werkgever Strukton lid van het kernteam, dat wordt gevormd door vertegenwoordigers van de ondertekenaars van de GCVB, volgens Marijnissen een extra inspanning om tot een betere veiligheidscultuur te komen. “De achterliggende gedachte is dat de aangesloten bedrijven allemaal hetzelfde veiligheidsniveau bereiken.

Helaas gebeuren er nog steeds ongelukken in de bouw. Ons doel is om het aantal incidenten tot nul terug te brengen. Als we de risico's voor de ernstigste incidenten terugdringen en consistent zijn in het terugdringen van de minder zware incidenten, betekent dat automatisch ook risicobeperking voor deze categorie.”

Generieke Poort Instructie

Een goed voorbeeld van uniformering is de Generieke Poort Instructie (GPI). Dit hulpmiddel is sinds drie jaar verplicht op alle bouwplaatsen van bij de GCVB aangesloten bouw-, utiliteits-, infra- en installatiebedrijven. Doel is het verhogen en stimuleren van veiligheid en veilig gedrag. Poortinstructies geven medewerkers duidelijkheid over wat er van hen wordt verwacht als ze op de bouwplaats komen. Marijnissen: “De algemene instructies zijn op alle GCVB bouwplaatsen hetzelfde en gelden ook voor onderaannemers, zzp-ers en toeleveranciers. Op deze manier

wordt het veiligheidsdenken in de hele bouwketen gestimuleerd.” Je kunt het GPI certificaat halen via speciale online modules. Het certificaat geldt voor één jaar en geeft toegang tot bouwplaatsen van alle bedrijven die zijn aangesloten. Je hoeft dus niet voor elke bouwplaats afzonderlijk de algemene instructies door te lezen. GPI is een aanvulling op VCA en niet alleen beperkt tot personeel. Ook directieleden moeten het certificaat halen. GPI is een mooi systeem dat voor uniformiteit en duidelijkheid zorgt.

Maar in de praktijk stuit de uitvoering wel eens op problemen. Marijnissen: “Op dit moment doen we bijvoorbeeld onderzoek naar de vraag hoe het is gesteld met de veiligheidskennis van buitenlandse werknemers, die je immers veel ziet in onze branche. Hoe weten de partijen of de mensen die voor hen werken, voldoende besef hebben van de algemene veiligheidsafspraken in Nederland?? Onvoldoende veiligheidsbesef kan leiden tot risico's op de bouwplaats voor de betrokken werknemers maar ook voor hun collega's. De GPI is ondersteunend in deze basiskennis. Maar wat

gebeurt er als er iemand aan de poort staat zonder GPI? Stuur de bouwondernemer deze man dan terug, met het risico dat een bepaalde klus niet kan worden uitgevoerd en een project misschien wel stil komt te liggen, als het om grotere aantallen mensen gaat? In deze tijden van personeelskrapte een lastig dilemma.

Volgens Marijnissen is dit geen dilemma maar een excuus. Het komt er op neer dat we afspraken in de praktijk goed moeten handhaven. Dit begint al ver voordat werknemers voor de poort van het project staan. Dit geldt voor de GPI maar ook voor andere afspraken die we met elkaar maken binnen de GCVB. “Alleen zo kunnen we veiligheid voldoende waarborgen.”

Veiligheid in Aanbesteding

Ondertekenaars nemen sinds begin dit jaar veiligheidsbewustzijn verplicht op in aanbestedingen en contracten. Marijnissen: “Opdrachtgevers verlangen ook van onderaannemers en toeleveranciers grote inspanningen op het gebied van veiligheid. De grote opdrachtgevers die hebben ondertekend, hebben dit al vastgelegd in het aanbestedingstraject

en werken alleen nog maar met andere bedrijven wanneer deze voldoen aan de eisen zoals gesteld in VIA (Veiligheid in aanbesteding). Veiligheid is iets voor de hele bouwketen. Ook van bedrijven met wie je samenwerkt en die jouw bouwpartner zijn, mag je verlangen dat ze veilig werken. VIA geldt daarom ook voor de opdrachtnemers. Los van deze eis zou je überhaupt niet meer met een bedrijf moeten samenwerken dat niet aan de veiligheidseisen voldoet.”

Veiligheidsladder

Om te meten waar organisaties op het gebied van veiligheidsdenken nu eigenlijk staan, is de Veiligheids-cultuurladder (Safety Culture ladder) bedacht. De focus ligt hierbij op cultuur en gedrag, dus op de werkvloer. De ladder heeft vijf treden. De VIA schrijft voor dat bedrijven in 2022 minimaal gecertificeerd moeten zijn op trede twee van deze ladder. De beoordeling ligt bij certificerings instanties en externe partijen. Bedrijven tot vijf medewerkers of contracten tot € 100.000 zijn vrijgesteld.

Marijnissen: “Veiligheid begint al in het aanbestedingstraject en moet in de bedrijfscultuur worden verankerd en bespreekbaar worden gemaakt. In de praktijk kom ik nog wel eens tegen dat de ladder als afvinklijstje wordt gebruikt: hier hebben we aan voldaan, dan is het goed. Maar zo werkt het niet. De sfeer binnen het bedrijf zou zodanig moeten zijn, dat mensen elkaar op de werkvloer durven aan te spreken als ze iets zien dat niet door de beugel kan, maar ook de directie. Het is iets wat vanzelfsprekend is, iedere dag weer, het is de cultuur van het bedrijf”

Trend

Om onveilige situaties op de bouwplaats te signaleren en te registreren is de Uniforme MeldApp nog steeds een speerpunt voor de GCVB. Een generieke (meld)applicatie, waarmee medewerkers onveilige situaties en handelingen op de bouwplaats en op het kantoor laagdrempelig kunnen melden. Marijnissen: “De ideale situatie is dat mensen iets op de app zetten als ze dingen zien die niet door de beugel kunnen, zodat er iets mee gedaan kan worden. Je hoort bouwplaatsmedewerkers wel eens zeggen: “Als ik het aan mijn leidinggevende vertel, is het toch goed?” Sommigen hebben het gevoel dat ze klikken als ze iets op de app zetten, maar dat is naast direct aanspreken en een mondelinge melding toch echt beter. Als je onveilige situaties via de app meldt en vastlegt kun je er op den duur een bepaalde trend uithalen en de situatie structureel verbeteren.”

Kennisdeling

Een belangrijke kernwaarde binnen GCVB is het uitwisselen van praktijkervaringen kennisdeling.

Ook onderwijs is een sleutelwoord binnen het veiligheidsdenken. Marijnissen: “Je hoeft hierbij niet direct te denken aan traditioneel onderwijs in een schoolsituatie. Je kunt ook denken aan het doorgeven van informatie over oplossingen die zich in de praktijk hebben bewezen. Wij vinden het belangrijk dat er wordt geleerd van opgedane inzichten. In dit verband kan ik enkele voorbeelden noemen. Toen we net begonnen met GCVB, waren er enkele dodelijke ongelukken met machines met graafbakken waarin weer kleinere bakken werden vervoerd. De graafbakken vielen uit de bak of rolden van het talud af. We hebben toen gezegd dat dit niet meer moest gebeuren en nu worden de losse bakken meegenomen op een aanhanger. Dat is veel veiliger. Een ander voorbeeld betreft de campagne ‘Reductie aanrijdgevaar’. Afgelopen jaren vonden er op onze bouwplaatsen zeer ernstige incidenten plaats met manoeuvrerende voertuigen en machines. Bij enkele aanrijdingen waren dodelijke slachtoffers te betreuren. GCVB vindt dat er meer moet worden gedaan aan het voorkomen van aanrijdingen door manoeuvrerende voertuigen en machines dan tot nu toe in de branche gebruikelijk is. Daarom hebben we in overleg met betrokken organisaties een nieuw beleid opgesteld. Met deze stap worden onze werkvakken en bouwplaatsen samen weer een stuk veiliger.”

Top 5 risico's in de bouw

De top 5 risico's op ongevallen in de bouw zijn: vallen van hoogte, elektrocutie, ongelukken tijdens hijsen en transport van bouwonderdelen en materialen, gevaarlijke stoffen (waaronder ook asbest, Chroom6 en fijnstof) en aanrijdgevaar. Als GCVB kijken we nu gezamenlijk naar deze top 5 en onderzoeken we welke risico's het precies zijn, de grond-

oorzaken en welke interventies succesvol zijn die we als branche allemaal moeten gaan toepassen.

Mensenwerk

Marijnissen: “Hoeveel je ook vastlegt, veiligheid blijft altijd mensenwerk. Het is wel makkelijk om het als directies en veiligheidskundigen met elkaar eens te zijn, maar uiteindelijk gaat het om de bewustwording en moet je de mensen op de werkvloer meekrijgen. Alleen dan krijg je een bedrijfscultuur waarin veiligheid centraal staat.”

Integrale veiligheid

Het veiligheidsdenken ontwikkelt zich op dit moment tot een breed thema dat veel meer omvat dan alleen arboregels. Marijnissen: “Het gaat niet alleen om de harde regels bij het vervoer van

gevaarlijke stoffen en materialen, het werken op hoogte of zelfs het voorzien in zonnebrand ter voorkomen van huidkanker door blootstelling aan de zon. Het gaat om de manier waarop we met elkaar invulling geven aan deze regels. Voel je je sociaal veilig om in gesprek te gaan met collega's die deze regels niet op volgen of met een opdrachtgever die zaken vraagt die niet veilig zijn uit te voeren? Het gaat ook om een veilig ontwerp van een bouwwerk en veilige inrichting van bouwplekken. Beschouw veiligheid integraal, in de gehele keten en alle bouwfasen en kijk ook samen naar de manier waarop we echt veilig kunnen werken. Het gaat vooral om bewustwording en risico's verkleinen.

Veiligheid is niet iets dat je er even bijdoet.”

